

רע עין בעולם כמותו, שבכל מקום שהיה מסתפל בעיניו, היה מתקלל.

וע"ז זה אמרו, מי שמעביר בנו בשוק ופוחד מעין רעה, ישים סודר על ראשו כדי שיעין רעה לא תוכל לשלט בו. גם כאן, כיון שראה בלעם שלא יכול בכשפיו ובקסמיו להזיק לישראל, רצה להסתפל בהם בעין רעה, בגלל שבכל מקום שהיה מסתפל בעיניו הרעות, היה מתקלל.

בא וראה מה רצונו כנגד ישראל. כתוב וישת אל המדבר פניו, כתרגומו: (ושם פניו כנגד העגל) לעגל שעשו ישראל במדבר, כדי שיהיה לו צד סיוע להרע להם.

בעת ראה מה כתוב, וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל. רצה להסתפל בהם בעין רעה. בשעה זו אלמלא הקדים הקדוש ברוך הוא רפואה, היה מאבד אותם בהסתכלות עיניו. ואיזו רפואה נתן הקדוש ברוך הוא לישראל באותה שעה? זהו שכתוב ותהי עליו רוח אלהים. ותהי עליו, על ישראל הוא אומר. כמי שפורש סודר על ראש התינוק כדי שלא תשלט בו עינו.

אז התחיל ואמר, מה טבו אהליך יעקב. בא וראה, כל מי שרוצה להסתפל בעין רעה, לא יכול, אלא כשמשבח ומכבד את אותו הדבר שרוצה לקלל בעין רעה. ומה דרפו? אמר, ראו כמה טוב זה, כמה נאה זה! כדי שתשלט בו עין רעה. גם כאן אמר, מה טבו אהליך יעקב, כמה יפים הם, כמה נאים הם, כמה נטיעות יפות שנטעו מהם, דומים לאותן נטיעות שנטע הקדוש ברוך הוא בגן עדן נאות. מי יתן ואלו (שאלו)

היה רע עין, דלא אשתכח רע עין בעלמא כוותיה, דבכל אתר דהיה מסתפל בעיניו, היה מתלטייא.

וע"ז דא אמרו, האי מאן דאעבר בריה בשוקא, ומסתפי מעינא בישא, יחפי סודרא על רישיה, בגין דלא יכיל עינא בישא לשלטאה עליה. אוף הכא, כיון דחמא בלעם, דלא יכיל בחרשוי וקסמוי לאבאשא לישראל, בעא לאסתפל בהו בעינא בישא, בגין דבכל אתר דהיה מסתפל בעיניו בישין, היה מתלטייא.

תא חזי מה רעותיה דיליה לקבלהון דישראל, כתיב וישת אל המדבר פניו, כתרגומו, (ושו"ס"א לקבל עגלא) לעגלא די עברו ישראל במדברא אפיהו, בגין דיהא ליה סטר סיועא, לאבאשא להו.

השתא חמי מה כתיב, וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל. בעא לאסתפל בהו בעינא בישא. ביה שעתא, אלמלא דאקדים לון קדשא בריך הוא אסוותא, היה מאבד לון באסתכלותא דעיניו. ומאי אסוותא יהב קדשא בריך הוא לישראל בההיא שעתא. דא הוא דכתיב ותהי עליו רוח אלהים. ותהי עליו, על ישראל קאמר. כמאן דפריש סודרא על רישיה דינוקא, בגין דלא ישלוט בהו עיניו.

כדון שארי ואמר, מה טבו אהליך יעקב. תא חזי, כל מאן דבעי לאסתפל בעינא בישא, לא יכיל, אלא כד משבח ואוקיר לה הוא מלה, דבעי לאלטייא בעינא בישא. ומה ארחיה. אמר, חמו כמה טבא דא. כמה יאה דא. בגין דישלוט ביה עינא בישא. אוף הכא אמר, מה טבו אהליך יעקב, כמה אינון יאן, כמה (דף רי"ב ע"א) אינון שפירן, כמה נטיעין שפירן דאתנטען מנייהו, דמיינ לאינון נטיעין דנטע קדשא בריך הוא בגנתא דעדן יאין. מאן יתן,

וְאֵלֶיךָ (נ"א דאליו) נְטִיעֵן אֲשֶׁתְּכֶחָו מְאִינוֹן מִסְכְּנֵי, דְּבָהּוּ.

הַנְטִיעוֹת נִמְצְאוּ מֵאוֹתָם עֲנִיִּים שְׂבָהֵם.

יִזְרְ מִים מְדֻלְיוּ וְגו'. לְאָדָם שְׁהִיו לֹו יָדִים יְפוֹת נְאוֹת לְמֵרְאָה. עֵבֶר אָדָם אֶחָד בְּעַל עֵין הָרַע, הִסְתַּכַּל בְּאוֹתָן יָדִים, וְהִתְחִיל לְשַׁבַּח. אָמַר: כִּמְהָ יְפוֹת הֵן, כִּמְהָ נְאוֹת הֵן, רְאוּ אֶצְבְּעוֹת שְׁנֹגְזָרוּ מִיַּפֵּי עֲלִיוֹן! אַחַר כֵּן אָמַר: מִי יִתֵּן יָדִים אֵלֹו שְׁשׁוּרוֹת בֵּין אֲבָנִים יְקָרוֹת וּבִלְבוּשֵׁי כְבוֹד שֶׁל אֲרָגְמָן (בְּבִיתָנוּ וְכו') בְּתַבְּחָה שְׁלוֹ) בְּבִיתוֹ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, וְיִהְיוּ גְנוּזוֹת בְּתַבְּחָה שְׁלוֹ.

כֵּן בְּלַעַם, הִתְחִיל לְשַׁבַּח: מַה טָבוּ אֱהֲלֶיךָ, רְאוּ כִּמְהָ יַפִּים, כִּמְהָ נְאִים וְכו'. אַחַר כֵּן אָמַר, יִזְרְ מִים מְדֻלְיוּ, לֹא תִמְצָא נְטִיעָה יְפֵה זֹו, נְטִיעַת הַתּוֹרָה, מִחוּץ לְאוֹתָם עֲנִיִּים (דְּלִיו, בְּלוֹמֵר מִסְכְּנִים) (מִשְׁבּוּתוֹ). וְזָרְעוּ בְּמִים רַבִּים, שְׁלֹא יִגְדֵל וְלֹא יִרְבֶּה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

אָמַר לוֹ הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְשַׁע! לֹא יוּכְלוּ עֵינֶיךָ לְהִזְיֵק, הָרִי פְרִישַׁת הַקֹּדֶשׁ עֲלֵיהֶם. וְאִז אָמַר: אֵל מוֹצִיאֵו מִמְצָרִים וְגו', הָרִי לֹא יְכוּלִים כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם לְהִזְיֵק לָהֶם, שְׁהָרִי פֶת תַּקִּיף עֲלִיוֹן אַחוּז בָּהֶם, וּמִיָּהוּ? אֵל מוֹצִיאֵו מִמְצָרִים. וְלֹא עוֹד, אֵלָא כְּתוּעַפַת רְאָם לוֹ, שְׁלֹא יְכוּל בֶּן אָדָם לְהוֹשִׁיט יָדוֹ עֲלֵיו מִתּוֹף גְּבָהּוּ. וּמִשְׁנִמְצָא בְּזִקְיֹוֹת עֲלִיוֹנָה כֵּן, יֵאָכֵל גּוֹיִם צָרִיו וְגו', וְאִין מִי שְׂיָכוּל לְהִזְיֵק לָהֶם.

וְאִפְּלִי בְּזִמְן שְׁלֹא זְקוּף, לֹא יְכוּלִים. זֶהוּ שְׂכָתוֹב פְּרַע שְׂכָב. לֹא פוֹחַד, בְּגִלְל שְׁנִמְצָא גְבוּר כַּאֲרִי וּכְלָבִיא, אֲפִלוּ כִּשְׁהֶם בֵּין הָעַמִּים, וְכָרַע וְשָׂכָב בִּינֵיהֶם, כַּאֲרִי הוּא יִמְצָא בְּנִימוּסֵי הַתּוֹרָה, בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה. (וְאִף עַל פִּי כו') יֵשׁ לָהֶם

יִזְרְ מִים מְדֻלְיוּ וְגו'. (בַּמְדַּבֵּר כו') לְבַר נֶשׁ דֵּהוּו לִיָּה יָדָן שְׁפִירָן, יָאָן לְמַחְזִי. אַעֲבַר חַד בַּר נֶשׁ דְּעִינָא בִישָׂא, אִסְתַּכַּל בְּאִינוֹן יָדִין, נָקִיט בָּהּוּ, שְׂאֲרֵי לְשַׁבְּחָא, אָמַר, כִּמְהָ אִינוֹן שְׁפִירָן, כִּמְהָ אִינוֹן יָאָן, חָמוּ אֶצְבְּעָאן מְגִזְרָה דְשְׁפִירוּ עֲלָאָה. לְבַתֵּר אָמַר, מָאן יִתֵּן יָדִין אֵלֶיךָ דְשְׁרִיין בֵּין אֲבָנִין יְקִירִין, וּבִלְבוּשֵׁי יָקָר דְאַרְגָּוּנָא (ס"א בְּבִיתָאֵי וְכו') בְּתִיבּוֹתָא דִּלִּיה) בְּבִיתִיהָ לְאֲשֶׁתְּמִשָּׂא בָּהּוּ, וְיִהוֹן גְּנִיזִין בְּתִיבּוֹתָא דִּלִּיהָ.

כֵּן בְּלַעַם, שְׂרִי לְשַׁבְּחָא, מַה טָבוּ אֱהֲלֶיךָ, חָמוּ כִּמְהָ שְׁפִירָן, כִּמְהָ יָאָן וְכו', לְבַתֵּר אָמַר יִזְרְ מִים מְדֻלְיוּ, לֹא יִשְׁתַּכַּח נְטִיעָא שְׁפִירָא דָא, נְטִיעָא דְאוֹרֵייתָא, לְבַר מְאִינוֹן מִסְכְּנֵין (דְּלִיו, בְּלוֹמֵר מִסְכְּנֵין) (נ"א מִשְׁכְּנֵין), וְזָרְעוּ בְּמִים רַבִּים, דְּלֹא יִסְגִי וְלֹא יִרְבִּי רוּחָא דְקוּדְשָׁא.

אָמַר לִיָּה קֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, רְשַׁע, לֹא יְכָלִין עֵינֶיךָ לְאַבְּאָשָׂא, הָא פְרִיסוּ דְקוּדְשָׁא עֲלֵיהוּ, כְּדִין אָמַר, אֵל מוֹצִיאֵו מִמְצָרִים וְגו', הָא לֹא יְכָלִין כָּל בְּנֵי עֲלָמָא לְאַבְּאָשָׂא לֹוֹן, דִּהָא חִילָא תַקִּיפָא עֲלָאָה אַחִיד בָּהּוּ, וּמֵאֵי אִיהוּ. אֵל מוֹצִיאֵו מִמְצָרִים. וְלֹא עוֹד, אֵלָא כְּתוּעַפּוֹת רְאָם לוֹ, דְּלֹא יְכִיל בַּר נֶשׁ לְאוֹשִׁיט יָדִיהָ עֲלֵיהָ, מְגוּ רומִיָּה. וּמִדְּאֲשֶׁתְּכֶחָו בְּזִקְיֹוֹ עֲלָאָה הָכֵי, יֵאָכֵל גּוֹיִם צָרִיו וְגו'. וְלִית מָאן דְיָכִיל לְאַבְּאָשָׂא לֹוֹן.

וְאִפְּלִי בְּזִמְנָא דְלֹא זְקִיף, לֹא יְכָלִין, הָדָא הוּא דְכָתִיב פְּרַע שְׂכָב. לֹא דְחִיל, בְּגִין דְּאֲשֶׁתְּכֶחָו גִּיבַר פְּאָרִי וּכְלָבִיא, אֲפִילוּ כַּד אִינוֹן בִּינֵי עַמְמֵיא, וְכָרַע וְשָׂכָב בִּינֵיהֶוּ, פְּאָרִי הוּא יִשְׁתַּכַּח בְּנִמוּסֵי אוֹרֵייתָא, בְּאוֹרְחֵי אוֹרֵייתָא.

(וְאִף עַל פִּי כו') שׁוֹלְטָנוּתָא אֵית לָהּוּ בְּמֵאֲרִיהוֹן, דְּאֲפִילוּ כָּל מְלָכֵיא דְעֲלָמָא,